

DAUT

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

15. april 1997^{*}

I sag C-105/95,

angående en anmodning, som Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen, Münster (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Paul Daut GmbH & Co. KG

mod

Oberkreisdirektor des Kreises Gütersloh,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 64/433/EØF af 26. juni 1964 om sundhedsmæssige problemer vedrørende handelen med fersk kød inden for Fællesskabet (EFT 1963-1964, s. 175), som ændret og kodificeret ved Rådets direktiv 91/497/EØF af 29. juli 1991 (EFT L 268, s. 69), og af Rådets direktiv 89/608/EØF af 21. november 1989 om gensidig bistand mellem medlemsstaternes administrative myndigheder og om samarbejde mellem disse og Kommissionen med henblik på at sikre den rette anvendelse af de veterinære og zootekniske bestemmelser (EFT L 351, s. 34), samt af EF-traktatens artikel 30 og 36,

har

* Processprog: tysk.

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af C.N. Kakouris, som fungerende afdelingsformand (refererende dommer), og dommerne P.J.G. Kapteyn og H. Ragnemalm,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer

justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Paul Daut GmbH & Co. KG ved advokat Gerd Weyland, Gummersbach
- Oberkreisdirektor des Kreises Gütersloh ved konsulent Bärbel Schütte, som befuldmægtiget
- den tyske regering ved afdelingschef Ernst Röder og sekretær Gereon Thiele, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede
- den belgiske regering ved kontorchef Jan Devadder, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Klaus-Dieter Borchardt, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat Gerrit Schohe, Bruxelles

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 3. oktober 1996 af Paul Daut GmbH & Co. KG ved Gerd Weyland, af den tyske regering ved Ernst Röder og af Kommissionen ved Gerrit Schohe, bistået af Kommissionens sagkyndige Heinrich Winter,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 24. oktober 1996,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 17. marts 1995, indgået til Domstolen den 31. marts 1995, har Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen, Münster, i henhold til EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål om fortolkningen af Rådets direktiv 64/433/EØF af 26. juni 1964 om sundhedsmæssige problemer vedrørende handelen med fersk kød inden for Fællesskabet (EFT 1963-1964, s. 175), som ændret og kodificeret ved Rådets direktiv 91/497/EØF af 29. juli 1991 (EFT L 268, s. 69), af Rådets direktiv 89/608/EØF af 21. november 1989 om gensidig bistand mellem medlemsstaternes administrative myndigheder og om samarbejde mellem disse og Kommissionen med henblik på at sikre den rette anvendelse af de veterinære og zootekniske bestemmelser (EFT L 351, s. 34), samt af EF-traktatens artikel 30 og 36.

2 Dette spørgsmål er blevet rejst under en tvist mellem selskabet Paul Daut (herefter »Daut«) og Oberkreisdirektor des Kreises Gütersloh (herefter »Oberkreisdirektor«), som er den kompetente myndighed med hensyn til fødevarer og kødhygiejne, vedrørende myndighedens beslaglæggelse i Daut's lokaler af ca. to tons mekanisk udbenet og frosset kød.

- 3 Det fremgår af hovedsagens akter, at det mekanisk udbenede kød er fersk kød, der fremtræder i form af fars, fremstillet ved hakning med efterfølgende fjernelse af ben ved presning. Denne teknik gør det således muligt at udvinde de kødrester, som endnu sidder på benene. Kødet er meget let fordærveligt, og hvis det ikke bliver varmebehandlet, er det uegnet til menneskeføde.
- 4 I den forbindelse bestemmer artikel 6, stk. 1, litra c) og g), i direktiv 64/433, som ændret:

»1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at

...

c) maskinudbenet kød underkastes varmebehandling i overensstemmelse med direktiv 77/99/EØF

...

g) de under de foregående afsnit omhandlede behandlinger foretages på oprindelsesvirksomheden eller enhver anden virksomhed, som udpeges af embedsdyrlægen.«

5 Varmebehandlingen sker i overensstemmelse med Rådets direktiv 77/99/EØF af 21. december 1976 om sundhedsmæssige problemer i forbindelse med handel med kødprodukter inden for Fællesskabet (EFT 1977 L 26, s. 85), som ændret ved Rådets direktiv 92/5/EØF af 10. februar 1992 (EFT L 57, s. 1). Denne behandling skal ske i godkendte anlæg ifølge bestemmelserne i artikel 6, 7 og 8 i direktiv 77/99.

6 Endelig bestemmer artikel 6 i direktiv 89/608 følgende:

»På anmodning af den bistanæssøgende myndighed skal den bistanæssøgte myndighed ved mistanke om uregelmæssigheder inden for sit virkeområde udøve, lade udøve eller forstærke en særlig overvågning af:

a) virksomhederne

...«

7 Den tyske lovgiver har gennemført direktiv 64/433 og 77/99 i national ret ved at udstede bekendtgørelse om hygiejniske krav og myndighedernes undersøgelser ved handel med kød af 30. oktober 1986 (Verordnung über die hygienischen Anforderungen und amtlichen Untersuchungen beim Verkehr mit Fleisch, BGBl. I, s. 1678, herefter »bekendtgørelsen«), bl.a. ændret ved lov af 27. april 1993 (BGBl. I, s. 512). Det fremgår af denne bekendtgørelses § 17, stk. 1, nr. 2, at det i Tyskland er forbudt at indføre maskinudbenet kød, som ikke er blevet varmebehandlet i oprindelsesmedlemsstaten.

- 8 I henhold til nævnte bekendtgørelse besluttede Oberkreisdirektor således det pågældende kød i Daut's virksomhed. Det fremgår af hovedsagens akter, at dette kød var blevet købt, uden at det var blevet varmebehandlet, hos en virksomhed beliggende i Belgien, som var indehaver af en fællesskabsgodkendelse, og dernæst var blevet indført til Tyskland for at undergå denne behandling og yderligere forarbejdning i Daut's virksomhed, der også var indehaver af en sådan godkendelse.
- 9 Amtsgericht Rheda-Wiedenbrück afsagde kendelse i en straffesag mod forretningsføreren hos Daut og pålagde ham en bøde.
- 10 Oberverwaltungsgericht, som var sidste instans i sagen, finder, at det fremgår af artikel 6, stk. 1, litra c) og g), i direktiv 64/433 med senere ændringer, at når varmebehandlingen ikke foretages på oprindelsesvirksomheden, skal den virksomhed, der skal udpeges af embedsdyrlægen i oprindelsesmedlemsstaten, være beliggende i denne stat. Retten var dog i tvivl om, hvorvidt nævnte bestemmelse, fortolket således, er forenelig med traktatens artikel 30, når det maskinudbenede kød først er blevet frosset, før det sendes til en anden medlemsstat for at blive varmebehandlet i en egnet virksomhed.
- 11 På grundlag af disse betragtninger har Oberverwaltungsgericht besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:

»Er det foreneligt med EF-traktatens artikel 30 og 36, sammenholdt med Rådets direktiv 64/433/EØF om sundhedsmæssige betingelser for produktion og afsætning af fersk kød (direktivet om fersk kød), som kodificeret i bilaget til Rådets direktiv 91/497/EØF af 29. juli 1991, som ændret ved Rådets direktiv 92/5/EØF af 10. februar 1992, og sammenholdt med direktiv 77/99/EØF om sundhedsmæssige problemer i forbindelse med handel med kødprodukter inden for Fællesskabet (direktivet om kødprodukter), som affattet ved bilaget til direktiv 92/5/EØF, at rekvisitus — under henvisning til § 17, stk. 1, nr. 2, i Verordnung über die hygienischen Anforderungen und amtlichen Untersuchungen beim Verkehr mit Fleisch

(FlHV, den tyske bekendtgørelse af 30.10.1986 om hygiejniske krav og myndighedernes undersøgelser ved handel med kød), BGBl. I, s. 1678, senest ændret ved EØS-gennemførelsesloven af 27. april 1993, BGBl. I, s. 512, jf. s. 552 — gør indsigelse mod transport af frosset maskinudbenet kød over for en tysk EF-godkendt virksomhed, der er i stand til at foretage en varmebehandling, som omhandlet i direktivet om kødprodukter, og som køber frosset, maskinudbenet kød af en belgisk EF-godkendt virksomhed efter den belgiske EF-veterinærmyndigheds bestemmelse for at varmebehandle det efter direktivet om kødprodukter og videreforarbejde det, og kræves det i benægtende fald, at der handles i forståelse med den kompetente tyske veterinærmyndighed og mellem hvem?»

12 Dette spørgsmål består af tre dele:

- I spørgsmålets første del spørger den forelæggende ret reelt, om artikel 6, stk. 1, litra c) og g), i direktiv 64/433 med senere ændringer er til hinder for nationale bestemmelser, som forbyder indførsel af maskinudbenet kød, der ikke er blevet varmebehandlet i oprindelsesmedlemsstaten, når det skal undergå en sådan behandling i en godkendt virksomhed i indførselsmedlemsstaten, som er udpeget af oprindelsesmedlemsstatens embedsdyrlæge.

- Såfremt dette spørgsmål besvares benægtende, spørges for det andet, om artikel 6, stk. 1, litra c) og g), i direktiv 64/433 med senere ændringer er forenelig med traktatens bestemmelser om frie varebevægelser, navnlig når det indførte kød er blevet frosset i oprindelsesmedlemsstaten.

- Såfremt den første del af spørgsmålet besvares bekræftende, spørger den forelæggende ret for det tredje, om et samråd med de ansvarlige veterinærmyndigheder i indførselsmedlemsstaten er nødvendigt, og i bekræftende fald mellem hvilke myndigheder.

Spørgsmålets første del

- 13 Første del af den forelæggende rets spørgsmål går reelt ud på, om artikel 6, stk. 1, litra c) og g), i direktiv 64/433 med senere ændringer er til hinder for nationale bestemmelser, som forbyder indførsel af maskinudbenet kød, der ikke er blevet varmebehandlet i oprindelsesmedlemsstaten, når det skal undergå en sådan behandling i en godkendt virksomhed i indførselsmedlemsstaten, der er udpeget af oprindelsesmedlemsstatens embedsdyrlæge.
- 14 Det må derfor undersøges, om oprindelsesmedlemsstatens embedsdyrlæge i henhold til denne bestemmelse, såfremt varmebehandlingen ikke sker på oprindelsesvirksomheden, kan udpege en godkendt virksomhed beliggende i en anden medlemsstat til denne behandling.
- 15 Hertil bemærkes, at fællesskabslovgiver, i bevidstheden om, at maskinudbenet kød er særligt modtageligt og let fordærveligt, netop har pålagt medlemsstaterne i henhold til artikel 6, stk. 1, litra c), i direktiv 64/433 at drage omsorg for, at dette kød varmebehandles, før det forbruges. Denne behandling skal enten ske på oprindelsesvirksomheden eller på enhver anden virksomhed, der udpeges af oprindelsesmedlemsstatens embedsdyrlæge [litra g)].

- 16 Det fremgår af ånden i og formålet med artikel 6, stk. 1, litra c) og g), i direktiv 64/433, at behandlingen af sundhedsmæssige grunde skal ske hurtigst muligt, dvs. efter at kødet er blevet maskinudbenet. Det må således foretrækkes, at varmebehandling sker i den virksomhed, hvor maskinudbeningen har fundet sted.
- 17 Hvis det imidlertid, bl.a. af økonomiske grunde, ikke er hensigtsmæssigt, at varmebehandling sker i den virksomhed, hvor kødet produceres, må det antages, at denne behandling skal ske hurtigst muligt, nemlig i en godkendt virksomhed, der ligger så nær som muligt ved oprindelsesvirksomheden.
- 18 Dette princip om såvel tidsmæssig som geografisk nærhed mellem kødets produktionsproces og dets varmebehandling indebærer ikke, som Kommissionen med rette har anført, at oprindelsesmedlemsstatsens embedsdyrlæges valg er begrænset til virksomheder, der er beliggende på den sidstnævnte stats område. Tværtimod, den virksomhed, der bedst udpeges i henhold til dette nærhedsprincip, kan med rimelighed ligge på en anden medlemsstats område, såfremt virksomheden er indehaver af en fællesskabsgodkendelse.
- 19 Denne fortolkning støttes af ordlyden af artikel 6, stk. 1, litra g), i direktiv 64/433, som giver oprindelsesmedlemsstatsens embedsdyrlæge mulighed for at udpege »enhver anden« virksomhed. I øvrigt må det antages, at denne fortolkning er den eneste, der er forenelig med de grundlæggende principper om det fælles markeds enhed og om frie varebevægelser.
- 20 Endelig bemærkes, at denne fortolkning også tager behørigt hensyn til ønsket om beskyttelse af den offentlige sundhed. Oprindelsesmedlemsstatsens embedsdyrlæge, som er tillagt en fællesskabsfunktion ved direktiv 64/433, bl.a. med henblik på anvendelse af principperne om markedets enhed og frie varebevægelser, skal nemlig

ved udpegningen af en virksomhed overvåge, at beskyttelsen af den offentlige sundhed, som tilsigtes med fællesskabsbestemmelserne, garanteres effektivt. Med dette formål giver direktiv 89/608 ham mulighed for at få bistand af den medlemsstats myndigheder, på hvis område den udpegede virksomhed er beliggende.

- 21 En medlemsstats lovgivning, som forbyder indførsel af maskinudbenet kød, som ikke er blevet varmebehandlet i oprindelsesmedlemsstaten, er derfor i strid med de ovennævnte principper om geografisk nærhed mellem kødets produktionssted og dets behandlingssted, det fælles markeds enhed og frie varebevægelser. Dette er så meget desto mere tilfældet, når det kød, som forbydes indført, er blevet frosset i oprindelsesmedlemsstaten.
- 22 Første del af spørgsmålet skal derfor besvares således, at artikel 6, stk. 1, litra c) og g), i direktiv 64/433 med senere ændringer er til hinder for nationale bestemmelser, som forbyder indførsel af maskinudbenet kød, der ikke er blevet varmebehandlet i oprindelsesmedlemsstaten, når det skal undergå en sådan godkendt behandling i en virksomhed i indførselsmedlemsstaten, der er udpeget af oprindelsesmedlemsstatens embedsdyrlæge.
- 23 I betragtning af dette svar er det ikke fornødent at besvare spørgsmålets anden del.

Spørgsmålets tredje del

- 24 Tredje del af den forelæggende rets spørgsmål går reelt ud på, om et samråd med indførselsmedlemsstatens ansvarlige veterinærmyndighed er nødvendigt, og i bekræftende fald mellem hvilke myndigheder.

- 25 Direktiv 89/608 bestemmer, at medlemsstaternes administrative myndigheder skal bistå hinanden ved anvendelsen af de veterinære og zootekniske fællesskabsbestemmelser. I anden betragtning fremhæves det, at det er nødvendigt at forstærke samarbejdet mellem de myndigheder i medlemsstaterne, der er ansvarlige for anvendelsen af disse bestemmelser, bl.a. for at sikre, at det fælles marked for landbrugsprodukter fungerer korrekt og med henblik på indførelsen af det indre marked, der skal føre til ophævelsen af veterinærkontrollen ved grænserne.
- 26 Det fremgår af artikel 1 og 2 i direktiv 89/608, at hver medlemsstat skal meddele de andre medlemsstater og Kommissionen den centrale myndighed, som i denne medlemsstat skal varetage kontrollen med de veterinære og zootekniske bestemmelser. Ifølge direktivets artikel 4 og 8 sker bistanden mellem myndighederne på anmodning fra den centrale myndighed i en medlemsstat (den bistandssøgende myndighed) til den centrale myndighed i en anden medlemsstat (den bistandssøgte myndighed) eller på eget initiativ, når myndighederne finder det hensigtsmæssigt af hensyn til overholdelsen af de veterinære eller zootekniske bestemmelser. Artikel 6 bestemmer i øvrigt, at en myndighed kan anmode myndigheden i en anden medlemsstat om inden for et bestemt område at forstærke overvågningen, bl.a. af virksomheder.
- 27 En sådan ordning giver også veterinærmyndigheden i en medlemsstat mulighed for, når den finder det hensigtsmæssigt, at anmode veterinærmyndigheden i en anden medlemsstat om bistand med henblik på udøvelse af kontrol og forhindring af overtrædelser. I så fald skal den bistandssøgte myndighed give den bistandssøgende myndighed sin bistand. Muligheden for en sådan anmodning begrænser dog ikke, med henblik på varmebehandling af maskinudbenet kød, en medlemsstats embedsdyrlæges mulighed for at udpege en virksomhed, der er beliggende i en anden medlemsstat.

- 28 Tredje del af spørgsmålet skal derfor besvares således, at oprindelsesmedlemsstatens kompetente veterinærmyndighed i henhold til direktiv 89/608 kan anmode indførselsmedlemsstatens kompetente veterinærmyndighed om bistand, uden at oprindelsesmedlemsstatens embedsdyrlæges mulighed for, med henblik på den varmebehandling, der skal foretages, at udpege en virksomhed beliggende på indførselsmedlemsstatens område, er betinget af en sådan anmodning.

Sagens omkostninger

- 29 De udgifter, der er afholdt af den tyske og den belgiske regering samt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen, Münster, ved kendelse af 17. marts 1995, for ret:

- 1) Artikel 6, stk. 1, litra c) og g), i Rådets direktiv 64/433/EØF af 26. juni 1964 om sundhedsmæssige problemer vedrørende handelen med fersk kød inden

for Fællesskabet, som ændret og kodificeret ved Rådets direktiv 91/497/EØF af 29. juli 1991, er til hinder for nationale bestemmelser, som forbyder indførsel af maskinudbenet kød, der ikke er blevet varmebehandlet i oprindelsesmedlemsstaten, når det undergår en sådan behandling i en godkendt virksomhed i indførselsmedlemsstaten, der er udpeget af oprindelsesmedlemsstatens embedsdyrlæge.

- 2) Oprindelsesmedlemsstatens kompetente veterinærmyndighed kan i henhold til Rådets direktiv 89/608/EØF af 21. november 1989 — om gensidig bistand mellem medlemsstaternes administrative myndigheder og om samarbejde mellem disse og Kommissionen med henblik på at sikre den rette anvendelse af de veterinære og zootekniske bestemmelser — anmode indførselsmedlemsstatens kompetente veterinærmyndighed om bistand, uden at oprindelsesmedlemsstatens embedsdyrlæges mulighed for, med henblik på den varmebehandling, der skal foretages, at udpege en virksomhed beliggende på indførselsmedlemsstatens område, er betinget af en sådan anmodning.

Kakouris

Kapteyn

Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. april 1997.

R. Grass

Justitssekretær

J.L. Murray

Formand for Fjerde Afdeling